

جمهوری اسلامی ایران

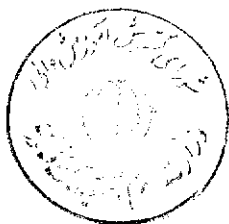
وزارت علوم تحقیقات و فناوری

مشخصات کلی، برنامه و سر فصل دروس

دوره کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان

مصوب ششصد و چهل و سومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی

مورخ ۱۳۸۶/۴/۳۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان

گروه: هنر
رشته: تاریخ هنر ایران باستان
دوره: کارشناسی ارشد
کمیته تخصصی: هنر
گرایش:
کد رشته:

شورای عالی برنامه ریزی آموزش عالی در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۴/۳۰ بر اساس طرح دوره کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان که توسط گروه هنر تهیه شده و به تایید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرده و مقرر می دارد:

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم الاجرا است.

الف: دانشگاهها و موسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می شوند.

ب: موسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین تاسیس می شوند و بنا بر این تابع مصوبات شورای گسترش آموزش می باشند.

ج: موسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) این برنامه از تاریخ ۱۳۸۶/۴/۳۰ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می شوند لازم الاجرا است.

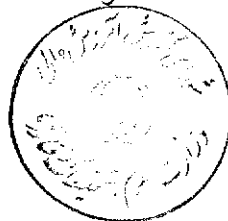
ماده ۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ابلاغ می شود.

رأی صادره ششصد و چهل و سومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی آموزش عالی مورخ
۱۳۸۶/۴/۳۰ در خصوص برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان

(۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان که از
طرف گروه پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.
(۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

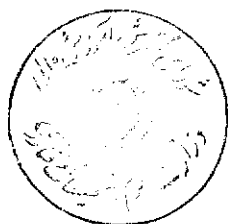
رأی صادره ششصد و چهل و سومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی آموزش عالی مورخ
۱۳۸۶/۴/۳۰ در خصوص برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان
صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر محمد مهدی زاهدی
وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

دکتر رجایی برزویی
دبیر شورای گسترش و برنامه ریزی

بسم الله الرحمن الرحيم

مشخصات کلی دوره کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان

تعریف و هدف:

دوره کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان، یکی از دوره های آموزش عالی است که هدف آن تشویق و ترغیب تفکر و پژوهش در هنر ایران قبل از اسلام، شناسایی ارزشها و ویژگی های آن و رشد خلاقیت های پژوهشی، هنری و ارتقاء سطح بینش هنری در فرهنگ ایرانی و در نتیجه هویت بخشی به نسل جوان ایرانی است. وجود آثار باستانی و تاریخی و انبوهی از شاهکارهای هنری زمینه مناسبی برای پژوهش و مطالعات جدید در زمینه هنر و فرهنگ ایرانی است. آنچه که در گذشته با سیاست های استعماری نادیده گرفته شده، کم ارزش و بی ارزش معرفی شده و در نتیجه نسل امروز با نوعی خلاء فرهنگی مواجه شده است. امید است از طریق تحصیل در این رشته نسل جوان با مطالعه در تاریخ هنر ایران باستان هویت گمشده خود را بازیابد و با تاکید بر ارزشهای ملی و دینی در مقابل تهاجم فرهنگی مقابله کند.

طول دوره و شکل نظام

طول دوره کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان، ۲/۵ سال یا ۵ نیمسال است. تمامی دانشجویانی که از دوره های کارشناسی رشته های هنر وارد این دوره می شوند، باید تعداد ۲۲ واحد درسی را با عنوانهای دروس پیش نیاز، مشترک، اصلی و اختیاری برابر جدول شماره (۱) بگذرانند.

تبصره: دانشجویانی که از رشته های غیرهنر در این دوره پذیرفته می شوند می بایست افزون بر دروس مندرج در جدول شماره (۱)، حداکثر تا ۲۴ واحد درسی از دروس دوره های کارشناسی را که توسط شورای گروه تعیین می شود را به همراه دانشجویان کارشناسی و به عنوان دروس جبرانی بگذرانند. دروس جبرانی بر اساس رشته تحصیلی مقطع کارشناسی دانشجویان و متناسب با نیازهای آتی آنان انتخاب خواهد شد. در مقابل گذراندن هر ۱۲ واحد دروس جبرانی یک نیمسال به طول دوره تحصیلی دانشجویان اضافه خواهد شد.

تعداد واحدهای درسی:

تعداد واحدهای درسی این دوره ۳۲ واحد به شرح زیر است: (برابر جدول شماره ۱)

دروس مشترک	۶ واحد
دروس اصلی و تخصصی	۱۲ واحد
دروس اختیاری	۴ واحد
پایان نامه	۱۰ واحد
جمع	۳۲ واحد

ضرورت و اهمیت:

از آنجا که هنر هر جامعه با توجه به دیرینگی فرهنگی و باورهای اعتقادی و زیربنای تاریخی، نماینده هویت ملی- اعتقادی هر جامعه است، از این رو هنر و پژوهش در آن ریشه در فرهنگ کهن و تاریخ و گوناگونی و تحول باورهای جامعه دارد. بویژه هنر در سرزمین ایران با دیرینه ای چند هزارساله، نیاز مبرم به پژوهشهای همه جانبه در زمینه هنرهای ایرانی چه پیش از اسلام و چه دوره اسلامی احساس می شود. از آنجا که مدت تحصیل و تعداد واحدهای درسی گنجایش کافی برای پوشش حجم انبوه اطلاعات علمی در مورد هنر ایرانی را ندارد، به همین دلیل در این رشته به طور ویژه و ژرفنگرانه به هنر ایران قبل از اسلام پرداخته می شود.

نقش و توانایی فارغ التحصیلان

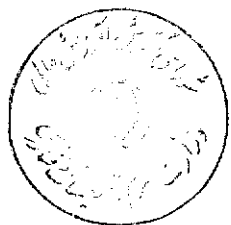
فارغ التحصیلان این رشته با توجه به مطالبی که در این دوره دریافته اند، به طور تخصصی می توانند در دانشکده های هنر و سایر مراکز آموزشی به تدریس اشتغال ورزند و در مراکز پژوهشی هنر به عنوان پژوهشگر عهده دار وظایف پژوهشی شوند و یا به خدمت سایر سازمان های فرهنگی درآیند.

آزمون ورودی:

به طور خاص ، کسانی که دارای درجه کارشناسی رشته های هنر، تاریخ و باستان شناسی هستند می توانند در آزمون ورودی این دوره، برابر با جدول راهنمای آزمون ورودی تحصیلات تکمیلی ناپیوسته داخل در امتحانات مقرر شرکت کنند و در صورت موفقیت در

آزمون پذیرفته شوند. نحوه تشخیص توانایی داوطلبان در کتابچه آزمون تحصیلات تکمیلی از سوی وزارت متبوع اعلام خواهد شد. همچنین دانشجویان داوطلب از سایر کشورها که علاقه مند به تحصیل در این رشته هستند نیز برابر مقررات مربوط به پذیرش دانشجویان خارجی وزارت متبوع قابل پذیرش هستند.

رشته کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان

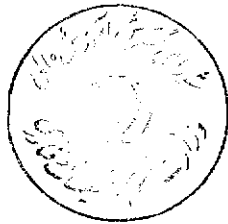
جدول دروس

نوع واحد	عنوان	تعداد واحد	ساعت نظری	ساعت عملی	جمع
پیشنیاز	زبان تخصصی ۱	۲	۳۲	-	۳۲
	زبان تخصصی ۲ *	۲	۳۲	-	۳۲
مشترک	مبانی نظری هنر	۲	۳۲	-	۳۲
	کارگاه روش تحقیق در هنر	۲	۳۲	-	۳۲
	روش نقد و تحلیل آثار هنری	۲	۳۲	-	۳۲
اصلی	آشنایی با تاریخ و جغرافیای سیاسی و اجتماعی ایران باستان	۲	۳۲	-	۳۲
	هنر ایران پیش از تاریخ	۲	۳۲	-	۳۲
	تاریخ هنر ماد و هخامنشی	۲	۳۲	-	۳۲
	تاریخ هنر پارت و ساسانی	۲	۳۲	-	۳۲
	مطالعات تطبیقی در هنر ایران باستان	۲	۳۲	-	۳۲
	تداوم هنر ایران باستان در دوره اسلامی	۲	۳۲	-	۳۲
	پایان نامه	۱۰	-	-	-
	اختیاری	تاریخ ادیان و اساطیر ایران باستان	۲	۳۲	-
اختیاری	نقوش و نمادها در هنرهای ایران باستان	۲	۳۲	-	۳۲
	پژوهش در منابع مکتوب هنر ایران باستان	۲	۳۲	-	۳۲
	شناخت خطوط و زبان های ایران باستان	۲	۳۲	-	۳۲

تذکر: انتخاب چهار واحد از دروس اختیاری الزامی است.

* زبان تخصصی (۱) پیش نیاز زبان تخصصی (۲) است.

• دروس پیشنهادی کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان

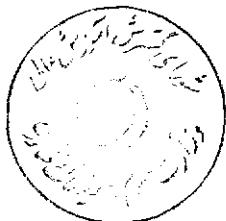
- نام درس: زبان تخصصی (۱) و (۲)
 - تعداد واحد: ۴ واحد نظری
 - پیشنهادی: زبان تخصصی (۱)
 - هدف: توانا نمودن دانشجویان به ترجمه و تدوین مطالب و موضوعات در امور تحقیقاتی و آرایه اصطلاحات و ترکیبات مهم هنری است.
 - سرفصل درس:
- طی این دوره دانشجویان اقدام به ترجمه و تدوین متون به زبان خارجی خواهند نمود. در این درس کتب و مقالات مناسب با راهنمایی مدرسین انتخاب و جهت خواندن ترجمه، خلاصه برداری و نقد و بررسی مورد استفاده قرار خواهند گرفت. نتیجه کار به صورت گزارشات کتبی و توضیحات شفاهی دانشجویان آرایه خواهد شد.
- ۱- در این دوره یک لوح فشرده از یک فیلم درباره یکی از شاخه های هنر، به مدت تقریبی ده دقیقه به زبان انگلیسی به دانشجویان داده می شود تا متن اصلی آن را به فارسی ترجمه کنند.
 - ۲- ارائه یک سخنرانی، سمینار یا کنفرانس (از روی نوشته یا بدون نوشته) برای تقویت جرات سخن گفتن به زبان انگلیسی.
 - ۳- نمایش یک فیلم سینمایی برای تقویت درک زبان و تلفظ در کلاس (متناسب با امکانات پخش و ابزار لازم در کلاس)
 - ۴- برای تعیین نمره قرائت، دانشجویان به انتخاب خود، یک متن را درباره یکی از شاخه های هنر، سبک هنری یا تاریخ هنر از کتاب های معتبر خارجی، با صدای خود در خانه ضبط می کنند و به همراه فتوکپی از اصل آن صفحه (متن اصلی و فتوکپی نام و مشخصات کتاب) بر روی لوح فشرده به ضمیمه برگ امتحانی تحویل می دهند.
- نکته:** استفاده از نرم افزارهای رایانه ای به ارائه بهتر مطالب درسی کمک می کند. (البته موکول به توانایی و امکانات فردی دانشجویان خواهد بود.)

دروس مشترک کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان

- نام درس: مبانی نظری هنر
- تعداد واحد: ۲ واحد نظری
- پیشنیاز: ندارد
- هدف: ایجاد وسعت نظر در باب تعاریف و معانی هنر و به خصوص هنر ایرانی از طریق آشنایی با آراء متفکران جهان درباره هنر در یک سیر تاریخی است.
- سرفصل درس:

در این درس دانشجو با آراء متفکران اعم از فیلسوفان یونانی و غربی و همچنین حکمای اسلامی در باب هنر آشنا می شود. در این درس مدرس با برگزیدن متفکرین از ادوار مختلف تاریخ از دوران باستان تا عهد معاصر و کوشش در ارائه نمونه های آثاری که در ارتباط با آن نگرش خاص بوده اند، دانشجو را در جریان سیر تحول تفکر هنری در طول تاریخ قرار می دهد. از آنجا که آراء متفکران مسلمان از عقاید ایران باستان و فلاسفه یونانی متأثر است، در این درس بررسی این موارد ضروری است. در ادامه مباحثی نظیر: خیال و مراتب آن، الهام و جذب و مکاشفه هنری، زیبایی، صورت و معنا، اشراق گرایی و استدلال گرایی در هنر، عشق و حقیقت در هنر اسلامی، تزکیه روح هنرمند و مخاطب و علل پنجگانه هنر اسلامی مورد بحث قرار می گیرد.

منابع پیشنهادی برای درس مبانی نظری هنر

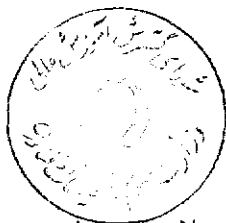
- بورکهارت، تیتوس، هنر اسلامی - زبان و بیان، ترجمه مسعود رجب نیا، سروش، ۱۳۶۵
- بورکهارت، تیتوس، رمز پردازی، ترجمه جلال ستاری، سروش، ۱۳۷۰
- بورکهارت، تیتوس، مدخلی بر اصول و روش هنر دینی، ترجمه جلال ستاری، دفتر مطالعات دینی هنر، ۱۳۷۶
- بورکهارت تیتوس، هنر مقدس، ترجمه جلال ستاری، سروش ۱۳۶۹
- لولر، رابرت، هندسه مقدس، ترجمه هایده معیری، موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۶۸
- نصر، سید حسین. (هنر دینی، هنر سنتی، هنر مقدس)، ترجمه اسماعیل سعادت، راز و رمز هنر دینی، سروش و مرکز مطالعات دینی ایران، تهران، ۱۳۷۸
- نصر، سید حسین، معرفت و معنویت، ترجمه انشاء الله رحمتی، دفتر پژوهش و نشر سهروردی، ۱۳۸۰
- مدد پور، محمد، آشنایی با آرای متفکران در باره هنر، جلد ۱ تا ۵، سوره مهر، ۱۳۸۲
- اعوانی، غلامرضا، حکمت و هنر معنوی، گروس، تهران، ۱۳۷۵
- سهروردی، شهاب الدین، حکمت الاشراق، ترجمه جعفر سجادی، دانشگاه تهران، تهران، ۱۳۶۱
- کربن، هانری، آفاق تفکر معنوی در اسلام ایرانی، ترجمه باقر پرهام، آگاه تهران، ۱۳۷۱
- دائره المعارف زیبایی شناسی، مرکز مطالعات و تحقیقات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران، ۱۳۸۳

دروس مشترک کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان

- نام درس: کارگاه روش تحقیق در هنر
- تعداد واحد: ۲ واحد نظری
- پیشنیاز: ندارد
- هدف: ایجاد آمادگی در دانشجویان برای شناخت انواع روشها و متدهای تحقیق در هنر و بکارگیری آنها برای نوشتن پایان نامه یا مقالات علمی و پژوهشی
- سرفصل درس:

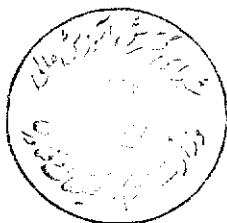
- آشنایی با انواع تحقیقات: بنیادی، نظری، کاربردی و توسعه ای
- آشنایی با انواع روشهای جمع آوری اطلاعات
- روش های اسنادی
- اسناد، مدارک و کتب مکتوب
- اسناد و مدارک و کتب دیجیتال- پیوسته- استراتژی جستجو در اینترنت- گسسته
- روش های میدانی:
- مشاهده- پرسشنامه- مصاحبه- نمونه برداری
- آشنایی با انواع روشها و متدهای تحقیق در مورد استفاده در هنر بالاخص روشهای تاریخی، توصیفی (تحلیل محتوی- تحقیق پیمایشی- تک نگاری- قوم نگاری- تحقیق موردی)
- آشنایی با انواع روشهای تحقیق کیفی
- آشنایی با روش نوشتن پایان نامه
- آشنایی با روش نوشتن مقالات علمی- پژوهشی

منابع پیشنهادی برای درس کارگاه روش تحقیق در هنر

- مددیپور، محمد. روش تحقیق در هنر دینی، پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی، تهران ۱۳۸۲.
- حافظ نیا، محمدرضا. مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران، ۱۳۸۱.
- دلاور، علی. مبانی نظری و عملی پژوهشی در علوم انسانی و اجتماعی، رشد، تهران ۱۳۸۲.
- ین، رابرت ک. تحقیق موردی، ترجمه، علی پارسائیان و سیدمحمد اعرابی، پژوهشهای فرهنگی، تهران، ۱۳۸۲.
- هولستی، آل. آر. تحلیل محتوی در علوم اجتماعی و انسانی، ترجمه، نادر سالارزاده امیری، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ۱۳۸۰.
- عینی فر، علیرضا. روش های تحقیق در معماری، دانشگاه تهران، تهران، ۱۳۸۴.

دروس مشترک کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان

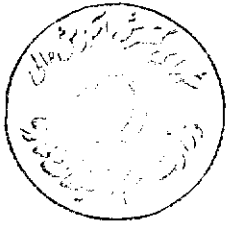
- نام درس: روش نقد و تحلیل آثار هنری
- تعداد واحد: ۲ واحد نظری
- پیشنیاز: ندارد
- هدف: آشنایی با مبانی و روش نقد و بررسی و تحلیل آثار هنری از دیدگاههای مختلف

• سرفصل درس:

در این درس نمونه آثار منتقدین بزرگ برای دانشجویان مطرح می شود و دانشجویان نیز آثار خود را بررسی و نقد و تحلیل می کنند.

در این کلاس با توجه به معیارهای تجزیه و تحلیل و نقد هنری آثار منتخب از نظر شکل و فرم، از نظر محتوی و معانی، از نظر مفاهیم سمبلیک و نحوه استفاده، از عناصر بصری، مورد بحث قرار می گیرد. همچنین اصول و قواعد نقد و تحلیل آثار هنری شناخته می شود. انجام تحقیقات توسط دانشجویان و ارائه آن در جلسات درس ضروری است و شرکت فعالانه دانشجویان در بحث ها و نقدها مد نظر خواهد بود. بدیهی است که استاد درس نمونه های نقد و موضوع تمرین های کلاسی را متناسب با رشته تحصیلی از بین آثار هنر ایران باستان، انتخاب خواهد نمود.

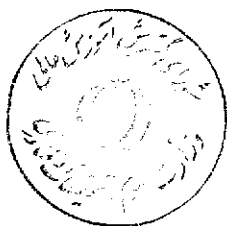
همچنین دانشجویان با شیوه های مختلف نقد و نظریه های نقد نیز آشنا خواهد شد.

منابع پیشنهادی برای درس روش نقد و تحلیل آثار هنری

- آیت اللهی ، حبیب الله، شیوه های مختلف نقد هنری ،سوره مهر، ۱۳۸۴
- برت ،تری ،نقد عکس ، ترجمه اسماعیل عباسی و کاوه میر عباسی ،نشر مرکز ،تهران، ۱۳۸۰
- بارت ،رولان ،نقد و حقیقت ، ترجمه شیرین دخت دقیقیان،نشر مرکز ،تهران ، ۱۳۸۰
- ضیمران، محمد، نشانه شناسی هنر ،نشر قصه ، ۱۳۸۲
- حاجی حسینی نژاد، غلامرضا، زیبایی شناسی تصویر، انتشارات تربیت، ۱۳۷۱
- قره باغی ،علی اصغر، هنر نقد هنری ،سوره مهر ،تهران، ۱۳۸۳
- آیت اللهی ،حبیب الله، مبانی نظری هنرهای تجسمی ،سمت ، تهران، ۱۳۸۴
- آیت اللهی ،حبیب الله، مبانی رنگ و کاربرد آن در هنر ها، سمت ،تهران، ۱۳۸۲

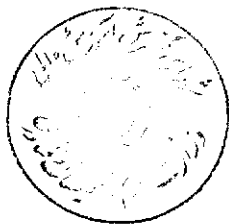
دروس اصلی کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان

- نام درس: آشنایی با تاریخ سیاسی و اجتماعی ایران باستان
- تعداد واحد: ۲ واحد نظری
- پیشنیاز: ندارد
- هدف: در این درس دانشجویان با شکل‌گیری تمدن در فلات ایران و اوضاع سیاسی و اجتماعی آن از پگاه تاریخ تا ایران باستان آشنا می‌شوند.
- سرفصل درس:

از آنجا که مطالعه درباره هنر در بستر تاریخی میسر است، لذا در این درس سیر تحول تاریخی و همچنین نظام اجتماعی سرزمین ایران از دیرباز تا آغاز دوره اسلامی مورد توجه قرار می‌گیرد. دوره‌های تاریخی از تشکیل اولین تمدن‌ها و حکومت‌ها در فلات ایران، از تمدن ایلامی تا آغاز دوره تمدن‌های باستانی مورد بررسی قرار می‌گیرد. سپس حکومت‌های هخامنشی، سلوکی، اشکانی و ساسانی مورد بررسی قرار می‌گیرد. مدرس کوشش می‌کند تا دانشجویان سیمای کلی و در عین حال دقیقی از تحولات تاریخی سرزمین ایران را درک کند. و از این طریق دانشجویان سیر تحول هنر ایران را در بستر تاریخی خود تا آغاز دوره اسلامی به خوبی تجسم نمایند.

منابع پیشنهادی برای درس آشنایی با تاریخ سیاسی و اجتماعی ایران باستان

اندرزنامه اردشیر

کارنامه اردشیر بابکان

ارداویراف نامه

یادگار زریران

تاریخ هرودوت

پلوتارک، حیات مردان نامی

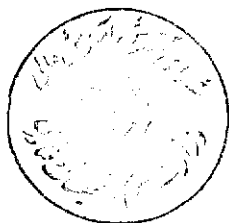
طبری ، تاریخ الرسول والملوک

مسعودی ، اتنبیه و الاشراف

دیاکونوف، تاریخ ایران باستان

گیرشمن ، ایران از آغاز تا اسلام

دروس اصلی کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان

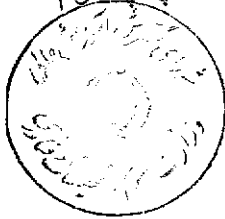

- نام درس: هنر ایران پیش از تاریخ
- تعداد واحد: ۲ واحد نظری
- پیشنیاز: ندارد
- هدف: آشنایی با هنر ایرانی از پگاه تاریخ تا آغاز دوره تاریخی و شناخت هنر اقوام ساکن و مهاجر در فلات ایران
- سر فصل :

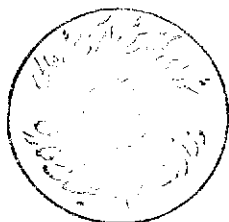
در این درس ضمن آشنایی با هنر دوران پیش از تاریخ به معرفی دوران پیش تاریخ در فلات ایران پرداخته می شود. یعنی پرداختن به تاریخچه حفاریها و نتیجه کار کاوشگران باستان شناس که بسیاری از نمودهای هنری را در دل تپه ها و اماکن باستانی پیدا کرده اند. تمدنهای اولیه و نخستین ساکنین فلات ایران مورد تحقیق و مطالعه قرار می گیرند، به اقوام و ویژگیهای هنری آنها اشاره می شود، به ویژه تمدن ایلامیان و هنرهای این دوره مورد بررسی و مقایسه با هنر بین النهرین قرار خواهند گرفت. آشنایی با مسیر کوچ آریائیان و تحول های جدید در نظریه مذکور، اقوام ساکن در فلات ایران مانند سیمیری ها، هیتانی ها، حوری ها، کاسی ها،... و معرفی هنر و فرهنگ آنها از مباحث اصلی این درس است.

منابع پیشنهادی برای درس هنر ایران پیش از تاریخ

- آمیه، پیر، تاریخ ایلام، ترجمه شیرین بیانی، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۴۹
- گدار، آندره، هنر ایران، ترجمه دکتر حبیبی، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۷۷
- گیرشمن، رمان، ایران از آغاز تا اسلام، ترجمه دکتر معین، انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۴
- گیرشمن، رمان، هنر ایران، ترجمه فرهاد فره وشی، جلد اول، انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۷۰
- مجید زاده، یوسف، تاریخ و تمدن ایلام، مرکز نشر دانشگاهی، تهران ۱۳۷۰
- پرادا، ایدات، هنر ایران باستان، ترجمه یوسف مجیدزاده، انتشارات دانشگاه تهران، تهران، ۱۳۵۷
- کامرون، جرج، ایران در سپیده دم تاریخ، ترجمه حسن انوشه، چاپ دوم، انتشارات علمی و فرهنگی، تهران، ۱۳۷۲

دروس اصلی کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان

- نام درس: تاریخ هنر ماد و هخامنشی
- تعداد واحد: ۲ واحد نظری
- پیشنیاز: ندارد
- هدف: آشنایی با تاریخ و شاخه های مختلف با هنر مادها و هخامنشیان
- سرفصل:

در این درس به معرفی هنر دوره تاریخی پرداخته می شود و اختلاط هنر ایلامی به عنوان هنر ساکنان اصلی سرزمین ایران با اقوام مهاجر و شکل گیری هنر مادها و هخامنشیان مورد بررسی ژرفنگرانه قرار می گیرد. هنر هخامنشی به ویژه هنرهای عمده آنها مانند معماری، فلزکاری، نقش برجسته سازی و سایر هنرها مورد مطالعه قرار خواهد گرفت. همچنین دامنه تاثیر و تاثیر هنر هخامنشی بر سایر و از سایر تمدن های مجاور نیز مورد بحث قرار خواهد گرفت.

در این درس رابطه بین هنر و اعتقادات دینی و جنبه های آئینی نیز مدنظر خواهد بود.

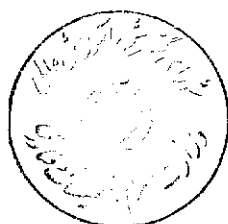
منابع پیشنهادی برای درس تاریخ هنر ماد و هخامنشی

گدار، آندره ، هنر ایران ، ترجمه دکتر حبیبی ، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی ، ۱۳۷۷
گیرشمن ، رمان، ایران از آغاز تا اسلام ، ترجمه دکتر معین ، انتشارات علمی و فرهنگی ،

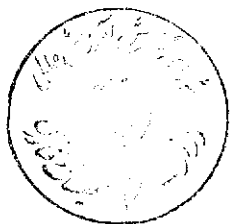
۱۳۶۴

گیرشمن ، رمان ، هنر ایران ، ترجمه فرهاد فره وشی ، جلد اول ، انتشارات علمی و فرهنگی ،

۱۳۷۰

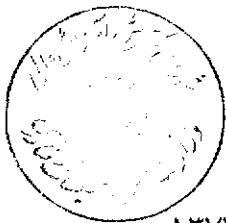

دروس اصلی کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان

- نام درس: تاریخ هنر پارت و ساسانی
- تعداد واحد: ۲ واحد نظری
- پیشنیاز: ندارد
- هدف: آشنایی با هنر ایران پس از حمله اسکندر تا آغاز دوره اسلامی
- سرفصل:

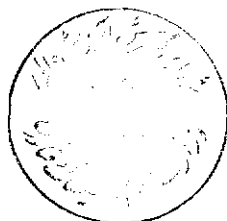
در این درس به حمله اسکندر و هنر در دوران جانشینان او پرداخته خواهد شد. به قدرت رسیدن قوم پارت و تحول هنرها در طول دوره حکومت اشکانیان مورد بحث قرار می گیرد. در این بحث تاثیر هنر یونانی و بازگشت به هنر هخامنشی به صورت عمیق و موشکافانه مورد بررسی قرار می گیرد و مقدمه شکل گیری هنر ساسانی بررسی می شود. در ادامه بحث، شاخه های مختلف هنر ساسانی و تاثیر و تاثر آن بر و از سرزمین مجاور به ویژه هنر رومی بررسی خواهد شد. همچنین نقش اعتقادات دینی در شکل گیری هنرهای این دوره و ظهور آنها در آثار هنری مطالعه خواهد شد.

منابع پیشنهادی برای درس تاریخ هنر پارت و ساسانی

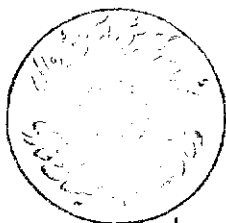
- گدار، آندره ، هنر ایران ، ترجمه دکتر حبیبی ، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی ، ۱۳۷۷
- گیرشمن ، رمان، ایران از آغاز تا اسلام ، ترجمه دکتر معین ، انتشارات علمی و فرهنگی ،
۱۳۶۴
- گیرشمن ، رمان ، هنر ایران ، ترجمه فرهاد فره وشی ، جلد دوم ، انتشارات علمی و فرهنگی ،
۱۳۷۰
- کایت یواخیم ، هانس ، هنر مانوی ، ترجمه محمد اسماعیل پور ، انتشارات فکر روز ، ۱۳۷۳
- هامبلی ، لویی و دیگران ، هنر مانوی و زرتشتی ، ترجمه یعقوب آژند ، مولی ، ۱۳۷۶

دروس اصلی کارشناسی ارشد تاریخ ایران باستان

- نام درس: مطالعات تطبیقی در هنر ایران باستان
- تعداد واحد: ۲ واحد نظری
- پیشنیاز: ندارد
- هدف: آشنایی با تاثیرپذیری و تاثیرگذاری هنر ایران بر سایر تمدن ها
- سرفصل درس:

در این درس استاد به معرفی موارد متعدد تاثیر متقابل هنر ایران تا آغاز دوره اسلامی از سایر فرهنگ ها و همچنین نقد و تحلیل آثاری که مبین تعامل هنر ایرانی با سایر فرهنگ ها است، خواهد پرداخت. به طور کلی در این درس دانشجویان با روش نقد تطبیقی و مطالعات تطبیقی در حوزه ایران باستان آشنا خواهد شد و در طول درس به یافتن موارد مشابه و یسه یابی علل بروز آنها خواهد پرداخت.

منابع پیشنهادی برای درس مطالعات تطبیقی در هنر ایران باستان

گیرشمن ، رمان ، هنر ایران ، ترجمه فرهاد فره وشی ، جلد اول و دوم ، انتشارات علمی و

فرهنگی ، ۱۳۷۰

گدار، آندره ، هنر ایران ، ترجمه دکتر حبیبی ، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی ، ۱۳۷۷

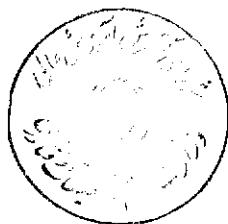
گیرشمن ، رمان، ایران از آغاز تا اسلام ، ترجمه دکتر معین ، انتشارات علمی و فرهنگی ،

۱۳۶۴

کایت یواخیم ، هانس ، هنر مانوی ، ترجمه محمد اسماعیل پور ، انتشارات فکر روز ، ۱۳۷۳

هامبلی ، لویی و دیگران ، هنر مانوی و زرتشتی ، ترجمه یعقوب آژند ، مولی ، ۱۳۷۶

دروس اصلی کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان

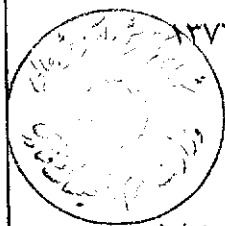

- نام درس: تداوم هنر ایران باستان در دوره اسلامی
- تعداد واحد: ۲ واحد نظری
- پیشنیاز: ندارد
- هدف: آشنایی با سیر تحول هنرهای ایرانی از دوره باستان تا دوره اسلامی
- سرفصل درس:

در این درس به تداوم هنرهای ایرانی مربوط به دوره قبل از اسلام در دوره اسلامی پرداخته می شود. هنر ایرانی دوره اسلامی در اغلب رشته ها به نحو چشمگیری ریشه در هنر ایران باستان دارد و از این طریق هنر ایران باستان ضمن تداوم در هنر ایران اسلامی به سایر حوزه های تمدن اسلامی گسترش یافته است.

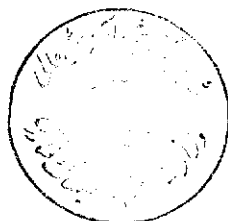
استاد درس ضمن معرفی مصادیق تداوم هنر ایران باستان در دوره اسلامی در معماری، هنرهای صناعی و موسیقی، دانشجویان را در جهت پژوهش در موضوع درس ترغیب خواهد کرد.

منابع پیشنهادی برای درس تداوم هنر ایران باستان در دوره اسلامی

- کریستی، ویلسن. تاریخ صنایع ایران. ترجمه عبدالله مزیار، یساولی، تهران، ۱۳۷۶.
- کونل، ارنست. هنر اسلامی، ترجمه هوشنگ طاهری، توس، تهران، ۱۳۵۵.
- کونل، ارنست. هنر اسلامی، ترجمه یعقوب آژند، مولی، تهران، ۱۳۷۶.
- بورکهارت، تیتوس. هنر اسلامی - زبان - بیان، ترجمه مسعود رجب نیا، انتشارات سروش، تهران، ۱۳۶۵.
- پوپ، اپهام. معماری ایران، ترجمه غلامحسین صوری افشار، فرهنگان، تهران، ۱۳۷۳.
- گدار، آندره، هنر ایران، ترجمه بهروز حبیبی، انتشارات دانشگاه ملی، تهران، ۱۳۵۸.
- گلمبک لیزا و دونالد ویلبر، معماری تیموری در ایران و توران ترجمه کرامت الله افسرو محمدیوسف کیانی، سازمان میراث فرهنگی کشور، تهران، ۱۳۷۴.
- لولر رابرت، هندسه مقدس فلسفه و تمرین، ترجمه هایده معیری، موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، تهران، ۱۳۶۸.
- هیل. درک، گرابر. اولگ. معماری و تزئینات اسلامی، ترجمه مهرداد وحدتی، انتشارات علمی و فرهنگی،
- اتینگهاوزن، شرآتو، بمباچی، هنر سامانی و غزنوی، ترجمه یعقوب آژند، چاپ اول، انتشارات مولا، تهران، ۱۳۷۶.
- اشپولر، برتولد، تاریخ ایران در قرون نخستین اسلامی، جلد ۲، مریم میراحمدی، چاپ سوم، انتشارات علمی و فرهنگی، تهران، ۱۳۷۷.
- پرایس، کریستین، تاریخ هنر اسلامی، ترجمه مسعود رجب نیا، انتشارات بنگاه ترجمه و نشر کتاب، تهران، ۲۵۳۶ ش.
- دیمانند، س.م. راهنمای صنایع اسلامی، ترجمه عبدالله فریار، انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۵.
- دری، کارل جی، هنر اسلامی، ترجمه رضا بصیری، انتشارات یساولی، تهران، ۱۳۶۳.
- رابینسون ب، هنر نگارگری ایران، ترجمه یعقوب آژند، انتشارات مولی، تهران، ۱۳۷۶.
- فریه، رد بلیو، هنرهای ایران، پرویز مرزبان، نشر فروزان، تهران، ۱۳۷۵.

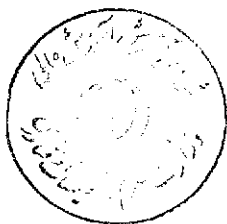
دروس اختیاری کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان

- نام درس: تاریخ ادیان و اساطیر ایران باستان
- تعداد واحد: ۲ واحد نظری
- پیشنیاز: ندارد
- هدف: آشنا نمودن دانشجویان با دین باوری ایرانیان پیش از اسلام و سیر تحولی آن است.
- سرفصل درس:

باورها و ادیان ایرانی پیش از زردشت، ظهور زردشت، اصول اعتقادی وی بر مبنای متون کهن ایرانی راجع به آفریدگان عالم- باور به پیش از مرگ و رستاخیز، دین مانی و اصول اعتقادی وی و چگونگی پدید آمدن آن با توجه به زمینه های اجتماعی آن روزگار. معرفی و شناخت اساطیر ایرانی پیش از زردشت، روزگار وی و تحول و دگرگونیهایی که در درازای زمان در آنها رخ داده است و چگونگی ورود آن به ادبیات و باورهای ایرانی پس از ظهور اسلام و شکل گیری های آنها در شاهنامه و دیگر آثار ادبی زبان فارسی است.

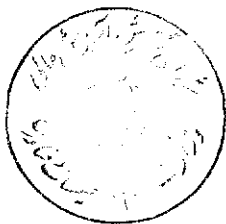
منابع پیشنهادی برای درس تاریخ ادیان و اساطیر ایران باستان

آموزگار، ژاله، تاریخ اساطیری ایران، سمت، ۱۳۷۴

بهار، مهرداد، بندهش، توس، ۱۳۶۹

دروس اختیاری کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان

- نام درس: نقوش و نمادها در هنرهای ایران باستان
- تعداد واحد: ۲ واحد نظری
- پیشنیاز: ندارد
- هدف: آشنایی با مبانی هنر نمادین و مهمترین نقوش و نمادها در هنر ایران باستان
- سرفصل درس:

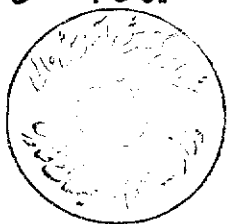
بسیاری از متفکران و منتقدان هنری و حتی هنرمندان بر این باورند که زبان هنر اساساً زبانی است نمادین (Symbolic)، لیکن مفهوم «نماد در هنر» و «هنر نمادین» عموماً به آن دسته از هنرها اطلاق می‌شود که فرمها و عناصر تصویری بیانی و رای صورت ظاهری خود دارند. به عبارت دیگر نماد اشاره ای است به حقیقتی وسیعتر و درجه ای است که مخاطب از طریق آن به پهنه ای وسیع تر و حتی افقی بی کران رهنمون می‌شود. از این دیدگاه نمادهای امروزی، که واسطه انتقال اکثریت قریب به اتفاق معارف هستند، چیزی نیستند مگر نمادهایی که در طول تاریخ متحول و متکامل شده اند.

بدین لحاظ شاید بتوان هنرهای نمادین را که اساساً طبیعت ورا هستند از جهت توانایی بیان مفاهیم وسیع ژرف در مرتبه رفیع تری از بیان هنری قرار داد. هنرهای اسطوره ای و هنرهای دینی از این سنخ هستند.

در درس «نقوش و نمادها در هنر ایران باستان» ضمن تشریح و تفکیک معانی سبمل- تمثیل و نشانه، موارد زیر می‌تواند موضوع مطالعه دقیق واقع شود.

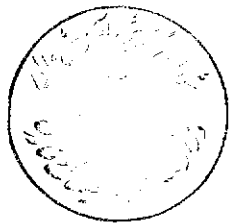
- انواع نمادها و یافتن ارتباط فرم موجود بامحتوا و سرچشمه آن
- سیر تحول یک نماد در طول ادوار
- بررسی تطبیقی نمادهای مشترک در فرهنگ های مختلف
- نماد به عنوان رابطه انسان و ماوراء طبیعت
- نماد به عنوان ابزار اطلاع رسانی
- نماد به عنوان ذکر و حضور
- رابطه رمز و نماد

منابع پیشنهادی برای درس نقوش و نمادها در هنرهای ایران باستان

- آموزگار ، ژاله ، تاریخ اساطیری ایران ، سمت ، ۱۳۷۴
- بهار ، مهرداد ، بندهش ، توس ، ۱۳۶۹
- الیاده ، میرچا ، مقدس و نامقدس ، ترجمه نصراله زنگوئی ، انتشارات سروش ، تهران ، ۱۳۷۵
- الیاده ، میرچا ، رساله در تاریخ ادیان ، ترجمه جلال ستاری ، انتشارات سروش ، تهران ، ۱۳۷۶
- الیاده ، میرچا ، چشم اندازه‌های اسطوره ، ترجمه جلال ستاری ، انتشارات توس ، تهران ، ۱۳۶۲
- بورکهارت ، تیتوس ، رمز پردازی ، ترجمه جلال ستاری ، سروش ، ۱۳۷۰
- بورکهارت ، تیتوس ، مدخلی بر اصول و روش هنر دینی ، ترجمه جلال ستاری ، دفتر مطالعات دینی هنر ، ۱۳۷۶
- لولر ، رابرت ، هندسه مقدس ، ترجمه هایده معیری ، موسسه مطالعات و تحقیقات ، فرهنگی ، ۱۳۶۸
- نصر ، سید حسین . (هنر دینی ، هنر سنتی ، هنر مقدس) ، ترجمه اسماعیل سعادت ، راز و رمز هنر دینی ، سروش و مرکز مطالعات دینی ایران ، تهران ، ۱۳۷۸
- نصر ، سید حسین ، معرفت و معنویت ، ترجمه انشاء الله رحمتی ، دفتر پژوهش و نشر سهروردی ، ۱۳۸۰

دروس اختیاری کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان

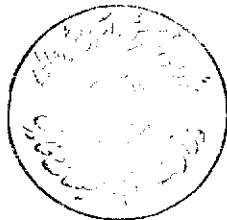

- نام درس: پژوهش در منابع مکتوب هنر ایران باستان
- تعداد واحد: ۲ واحد نظری
- پیشنیاز: ندارد
- هدف: شناسایی و جمع آوری منابع مکتوب در مورد هنر ایران باستان
- سرفصل درس:

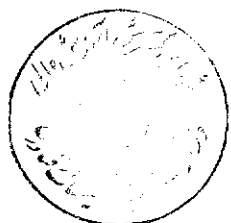
از آنجا که بسیاری از منابع مورد استفاده در مطالعات تاریخی و هنری مربوط به ایران باستان ترجمه از منابع غربی است، شناسایی و جمع آوری منابع مکتوب فارسی بسیار ضروری است. به همین دلیل دانشجو باید در مورد شناسایی منابع کهن و تهیه کتابشناسی در رشته های مختلف هنر ایران باستان تلاش کند. این پژوهش علاوه بر شناسایی منابع و تهیه کتابشناسی به دانشجو در تهیه پایان نامه تحصیلی خود نیز یاری خواهد رساند.

منابع پیشنهادی برای درس پژوهش در منابع مکتوب هنر ایران باستان

با توجه به شرح درس، روش شناسایی منابع هدف اصلی است و دانشجویان بایستی شناسایی منابع را تجربه و فرا بگیرند.

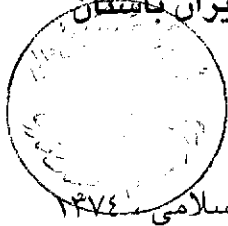

دروس اختیاری کارشناسی ارشد تاریخ هنر ایران باستان

- نام درس: شناخت خطوط و زبان های ایران باستان
 - تعداد واحد: ۲ واحد نظری
 - پیشنیاز: ندارد
 - هدف: شناخت و مطالعه خطوط و زبانهای باستان و نقش آنها در تاریخ و هنر ایران باستان
 - سرفصل درس:
- در این درس، تاریخچه پیدایش خط و انواع خطوط متداول در دوران باستان مورد مطالعه و توجه قرار می گیرد. پدید آمدن خطوط میخی پارسی باستان، میخی عیلامی، بابلی و تحول آن در دوره هخامنشیان، چگونگی پیدایش خط پهلوی اشکانی و تکامل آن به صورت خط پهلوی ساسانی مورد بررسی قرار خواهد گرفت.
- همچنین نقش کتیبه های خط در هنر ایران باستان و ترجمه آنها مورد توجه قرار می گیرد. علاوه بر آن به منابع ادبی مکتوب نیز توجه خواهد شد.

منابع پیشنهادی برای درس شناخت خطوط و زبان های ایران باستان

تفضلی، احمد، تاریخ ادبیات ایران پیش از اسلام، سخن، ۱۳۷۶

ابولقاسمی، محسن، شعر در ایران پیش از اسلام، بنیاد اندیشه های اسلامی، ۱۳۷۴

بهار، مهرداد، بندهش، توس، ۱۳۶۹

فریدریش، یوهانس، زبان های خاموش، ترجمه ثمره و بدرالزمان قریب، موسسه

مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۶۵

فریدریش، یوهانس، تاریخ خط های جهان، ترجمه فیروز رفاهی، دنیا، ۱۳۶۸

گاور، آلبرتین، تاریخ خط، ترجمه عباس مخبر و کورش صفوی، نشر مرکز، ۱۳۷۶